

BOB PERNODD

Teknisk fördyring?

Uttrycket ter sig för en ekonom som imaginärt. Eller finns det empiriskt underlag som styrker ett positivt samband mellan teknisk utveckling och kostnadsnivå för, i det här fallet, försvarsmateriel?

Inriktningen av det svenska totalförsvaret¹ styrs av försvarsbeslut vart femte år. I början av juni i år togs ett nytt försvarsbeslut på grund av regeringens proposition avseende inriktningen av totalförsvaret för budgetåren 1992/93–1996/97.

Uppräkningen av det militära försvarets ekonomiska resurser sker med ett sammanvägt index som benämns försvarsprisindex (FPI). De delindex som ingår i FPI har varierat mellan olika försvarsbeslut och som en följd av de senaste årens kritik har FPI nu förändrats. Regeringens förslag till förändrat FPI innehåller ett delindex för inhemsk försvarsmateriel som skall bestå av ett faktorprisindex² och en insatsvarudel³ samt en fast del som "ger uttryck för ett krav på produktivtetsutveckling" (Regeringens proposition [1991/92:102, s 137]).

Under rubriken "Teknisk utveckling" specificeras vidare att "den tekniska utvecklingen för försvarsmateriel medför ökade utgifter" (Regeringens proposition [1991/92:102, s 141]). Regeringen föreslår med hänvisning till ovanstående att anslagen för anskaffning av inhemskt producerad försvarsmateriel räknas upp med en fast del omfattande 1,5 procent.

Notabelt är att denna uppräkningsen-

bart skall ske för inhemskt producerad försvarsmateriel. Importerad försvarsmateriel räknas enbart upp med ett delindex som består av SCB-index över prisutvecklingen för importerade verkstadsvaror med en förenklad korrektion för förändringar i dollarkursen.

Det är således en subvention till den inhemska försvarsindustrin som det är frågan om. Detta kan måhända motiveras med försvarspolitiska resonemang men i propositionen motiveras det med oförståeliga resonemang om produktivitet.

Den omstrukturering som man i regeringens proposition anser vara nödvändig för försvarsindustrin måste också hämmas av de föreslagna indexskillnaderna. Omvandlingstrycket på den inhemska försvarsindustrin blir mindre vilket enligt Eklund [1992, s 71], också hämmar produktiviteten.

Vidare måste konsekvenserna av den tekniska fördyringen vara att regeringen anser att de som producerar den ofta tekniskt avancerade- och kapitalintensiva försvarsmaterielen har lägre produktivtetsutveckling än verkstadsindustrins genomsnitt. Detta låter inte övertygande då den tekniska utvecklingen i huvudsak va-

¹Totalförsvaret består av civilt- och militärt försvar. Budgetåret 1991/92 satsades genom Forsvarsdepartementet knappt 38 miljarder på totalförsvaret, varav 95 procent åtgick till det militära försvaret.

²Faktorprisindex består av en lönedel som baseras på SCBs arbetskostnadsindex för verkstadsindustrin.

³Insatsvaruandelen på SCB-index för prisutvecklingen på verkstadsvaror försålda inom landet.

Fil kand BOB PERNODD är verksam vid Civilbefälhavarens kansli i Mellersta Civilområdet.

rit kapitalbunden samt utgjort den helt dominerande komponenten i totalfaktorproduktivitetens utveckling i tillverkningsindustrin (Hjalmarsson & Walfridson [1992, s 19, 21]).

Dessutom innebär en fast årlig ökning av de materiella militära anslagen att regeringen redan har börjat in-teckna statens inkomster från den tillväxt som man hoppas på under 1992, såvida man inte skall lösa utgiftsökningen med högre skatetryck eller omfördelningar från andra sektorer.

Risken är också att den påstådda tekniska fördyringen ger felaktiga signaler till dem som årligen äskar pengar till våra kollektivt finansierade varor.

Ett bättre och tydligare sätt att signa-

lera att regeringen prioriterar den inhemska militära materielen vore enligt min mening att uttala detta genom militärpolitiska argument istället för imaginära ekonomiska argument.

Referenser

- Eklund, K, [1992], "Drivkrafter och omvandlingstryck för höjd produktivitet". *Ekonomisk Debatt*, årg 20, nr 1, s 5-14.
- Hjalmarsson, L & Walfridson, B, [1992], "Den fysiska kapitalbildningens betydelse för produktiviteten i svensk tillverkningsindustri". *Ekonomisk Debatt*, årg 20, nr 1, s 15-26.
- Regeringens proposition [1991/92:102], *Totalförsvarets utveckling till och med budgetåret 1996/97 samt anslag för budgetåret 1992/93*.